

17. januar 2017

Svar på spørgsmål

Den danske regerings svar på de 10 generelle spørgsmål, som de indgår i høringen fra EU-Kommissionen vedr. en mulig europæisk søjle for sociale rettigheder.

1. Hvad betragtes som de mest presserende prioriteter på beskæftigelsesområdet og det sociale område?

Det er afgørende, at alle bidrager mest muligt til samfundet. Det indebærer bl.a., at det skal kunne betale sig at arbejde, og at personer på kanten af arbejdsmarkedet skal integreres varigt på arbejdsmarkedet. Opnåelsen af disse mål er afgørende for at fremtidssikre vores velfærdssamfund.

Der er brug for at fokusere på livslang læring for alle typer af medarbejdere og et bedre match mellem udbudte og efterspurgte kompetencer. Skal Europa fortsat være konkurrencedygtigt i en stadig mere globaliseret verden, skal vi ikke stræbe efter beskyttelse af bestemte job/brancher, men arbejde for, at arbejdsstyrken har de kompetencer, der efterspørges på arbejdsmarkedet, og som kan sikre fortsat innovation, konkurrenceevne og udvikling.

Jobskabelse er centralt, så der er arbejde til fremtidige generationer og de grupper, der har svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet.

2. Hvordan tager vi højde for de forskellige beskæftigelsesmæssige og sociale situationer i Europa?

Det er et generelt princip og helt afgørende, at der er plads til forskellige sociale og beskæftigelsesmæssige modeller i Europa.

I forlængelse af det arbejde, der allerede pågår i regi af det europæiske semester, bør landene arbejde på at opstille fælles principper og retning for vejen frem. En europæisk søjle af sociale principper kan bidrage hertil som en fælles referenceramme. De konkrete midler og instrumenter skal være op til landene selv at beslutte. Formaliseret erfaringsudveksling og monitorering, som der allerede finder sted, er afgørende i den henseende. Løsningen er ikke fælles standarder på beskæftigelses- og socialområdet.

En langsigtet løsning for at opnå høj beskæftigelse kræver først og fremmest fortsatte nationale arbejdsmarkedsreformer – reformer der skal udformes i samspil med en styrket indsats på bl.a. uddannelsesområdet. Politiske tilsagn og overordnede rammer kan være nyttige ift. at sætte fælles retning for medlemslandenes indsats og bidrage til, at nødvendige nationale reformer prioriteres til gavn for EU's samlede

vækst og beskæftigelse. Medlemslandenes forskellige beskæftigelsesmæssige og sociale udfordringer bør reguleres på nationalt niveau efter behovene på arbejdsmarkedet og de sociale forhold i landene.

3. Er den gældende EU-ret tidssvarende, og ses nogen muligheder for yderligere EU-foranstaltninger?

Omfanget af den nuværende EU-regulering på det sociale og beskæftigelsespolitiske område vurderes at være tilstrækkelig, og der er ikke behov for mere vidtrækkende bindende lovgivning. Der kan derimod være behov for at se på regelforenklings. Danmark støtter ikke overførsel af yderligere kompetencer fra medlemsstaterne til EU eller ændringer i Traktaten.

Der er dog eksempler på eksisterende EU-retsakter, der ikke er tidssvarende. Det gælder fx Forordning 883/04 (bygger på et forældet familiemønster, hvor faderen er hovedforsørger; lægger pres på velfærdsstater med høje ydelser; er ikke fulgt med udvikling i den aktive beskæftigelsesindsats mv.). Derfor kan det være relevant at se det eksisterende sociale acquis igennem.

Vedrørende fremtiden med hensyn til arbejde og velfærdssystemer

4. Hvilke tendenser vil medføre de største forandringer?

Konkurrence udefra er en central faktor, der udfordrer alle de europæiske samfund og arbejdsmarkeder. Desuden får den demografiske udvikling i EU med små årgange af unge kombineret med længere levealder en afgørende betydning. Det samme gælder presset fra indvandring fra tredjelande.

Den hastige teknologiske udvikling, herunder både robotteknologi og digitalisering, vil betyde nye arbejdspladser/jobtyper og nye ansættelsesformer, der må forventes at udfordre vores eksisterende modeller og redskaber.

Der vil fortsat være behov for en fleksibel og kvalificeret arbejdskraft: Arbejdskraftens kvalifikationer skal matche de kvalifikationer og kompetencer, som virksomhederne har brug for. Uddannelsessystemet skal ruste de unge så vel som voksne til fremtidens arbejdsmarked.

5. Hvad er de væsentligste risici og muligheder i forbindelse med disse tendenser?

Mangel på kvalificeret arbejdskraft eller forkerte kompetencer og deraf følgende ledighed og risiko for langtidsledighed. Flest mulige skal være del af arbejdsmarkedet og medvirke til at bidrage til samfundet.

Indvandringen af flygtninge og familiesammenførte fra tredjelande kan skabe parallelle samfund i medlemslandene og bidrage til udfordringer med manglende integration og ledighed. Integration på arbejdsmarkedet er essentielt for en vellykket integration.

Det er vanskeligt at forudsige fremtidens kompetencebehov. Derfor er muligheder for og kvaliteten af både grundlæggende uddannelse og videreuddannelse afgørende. Fokus på overgangen mellem uddannelse og job er centralt. Generelt bliver ”adaptive skills” stadig vigtigere. Det er vigtigt med et styrket samarbejde og udveksling af best practice om metoder til at afdække fremtidige kompetencebehov.

6. Er der nogle politikker, institutioner eller virksomhedspraksisser – eksisterende eller nye – som anbefales som referencer?

Danmark har gode erfaringer med at behandle vigtige samfundsmæssige udfordringer i et tæt og forpligtende samarbejde mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter. Senest er der i foråret 2016 indgået trepartsaftaler om hhv. integration af flygtninge og familiesammenførte på arbejdsmarkedet og tilstrækkelig og kvalificeret arbejdskraft i hele Danmark.

Danmark har desuden gode resultater med et erhvervsuddannelsessystem, som skaber en god sammenhæng mellem uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet, da en stor del af uddannelserne består af praktikforløb på rigtige arbejdspladser. Således anbefales der et tæt og forpligtende samarbejde med arbejdsmarkedets parter, hvilket også er centralt i forhold til voksen- og efteruddannelsesindsatsen.

Vedrørende den europæiske søjle for sociale rettigheder

7. Enig i den tilgang, der skitseres her, til oprettelse af en europæisk søjle for sociale rettigheder?

Den nuværende kompetencefordeling mellem hhv. nationalt og EU-niveau skal bevares. Søjlen skal således ikke medføre, at der overføres yderligere kompetence fra medlemsstaterne til EU.

Det bemærkes, at der i udkastet til principper for søjlen ofte ikke skelnes mellem EU’s kompetence og national kompetence, herunder hvad der i Danmark er kompetence for arbejdsmarkedets parter gennem overenskomstsystemet.

Hovedparten af de principper, der er indeholdt i skitsen til søjlen, er allerede indeholdt og sikret i relevante retskilder – nogle nationale, andre på EU-niveau. Eksisterende forpligtelser skal naturligvis efterleves.

Nærhedsprincippet skal respekteres, og det er centralt, at der tilføjes merværdi ved eventuelt nye initiativer. Principper, der adresseres gennem den åbne koordinationsmetode, kan følges op af fx rådsanbefalinger (Council Recommendations).

Overordnet set finder Danmark, at områderne inkluderet i skitsen til en søjle vedrører alle medlemsstater og derfor skal drøftes og besluttes af alle medlemsstater. Det vil derfor være u hensigtsmæssigt – og risikere at bidrage til en opsplittning af EU – hvis søjlen alene er for eurolandene. Søjlen bør være åben for ikke-eurolande på ligeværdige vilkår.

En europæisk søjle bør hvile på sociale *principper* snarere end *rettigheder*. Søjlen skal ikke udgøre juridisk forpligtende rettigheder, men skal reflektere fælles og retningsgivende principper, som landene politisk forpligter sig til at efterleve under hensyntagen til nationale forhold, indretningen af arbejdsmarkedet og den sociale situation.

Et fokus på principper snarere end rettigheder gælder også på social-, sundheds og uddannelsesområdet, hvor det er afgørende, at principperne ikke omformuleres til mere præskriptive beskrivelser af konkrete niveauer for - eller indholdet af de enkelte sociale services/ydelse.

Det er helt afgørende, at merværdien af initiativer på EU-niveau er sandsynliggjort, så problemer løses på rette niveau. I det omfang der - i tilknytning til søjlen - lægges op til ny EU-lovgivning, vil Danmark forvente solidt belæg for behovet herfor, og forslag til justeringer skal være underbygget af analyser og konsekvensvurderinger (impact assessments).

8. Enig i søjlens omfang, områder og principper som foreslået af Kommissionen? Er der aspekter, som indtil videre ikke er kommet tilstrækkeligt til udtryk, eller som ikke er dækket tilstrækkeligt?

Der henvises til Danmarks bidrag til vurdering af hvert af de foreslåede 20 principper som supplement til nedenstående.

Generelle bemærkninger

Områder, der i dag er national kompetence, skal vedblive at være det.

Det er afgørende, at initiativer forankret i søjlen ikke griber ind i nationale aftalemodeller, og at arbejdsmarkedets parters autonomi fuldt ud respekteres. Traktaten fastslår, at løn og vilkår vedrørende opsigelse er ren national kompetence. Disse områder bør ikke være omfattet af søjlen, da det risikerer at skabe uklarhed om kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne.

Principperne i søjlen må ikke legitimere budgetunderskud eller uforsvarlig finanspolitik eller føre til udsættelse af nødvendige strukturreformer. Tværtimod er makroøkonomisk stabilitet, sund og holdbar finanspolitik og strukturreformer helt centralt i forhold til jobskabelse, inkluderende vækst og fattigdomsbekæmpelse. Det er afgørende, at søjlen ikke bliver et redskab for indkomstfordeling mellem medlemsstaterne. Danmark støtter ikke indkomstfordelingsmekanismer mellem landene, fx såsom en fælles dagpengefond, og dette bør ikke være en del af en søjle.

Vedrørende arbejdsmarkedsområdet

Udfordringerne på de europæiske arbejdsmarkeder er ikke nødvendigvis udtryk for manglende europæisk lovgivning, men oftest snarere mangelfuld implementering eller for rigid national lovgivning, der medfører segmenteringsproblemer. Mere regulering er ikke det samme som bedre regulering. Det er derfor vigtigt at bevare

fokus på, at landene gennemfører og implementerer de nødvendige reformer. Der er ikke behov for yderligere harmonisering af medlemsstaternes strukturer eller metoder for at forbedre den sociale og beskæftigelsesmæssige situation.

At sikre stabile arbejdsmarkeder kræver langsigtede nationale arbejdsmarkedsreformer. Politisk tilsagn og overordnede rammer kan være nyttige ift. at sætte fælles retning for medlemslandenes indsats og således sikre, at nødvendige nationale reformer prioriteres. Medlemslandenes forskellige beskæftigelsesmæssige udfordringer bør håndteres på nationalt niveau efter behovene på arbejdsmarkedet – men udveksling af erfaringer er en vigtig del af det europæiske samarbejde og basis for fortsat vækst.

Vedrørende socialsystemerne

Der bør tages hensyn til forskellene mellem medlemsstaternes socialsystemer, og der bør således ikke være en ”one-size-fits-all”-søjle. Eksempelvis bør tildelingen af og niveauet for sociale services/ydelser kunne tilpasses lokale forhold - her tænkes på nationalt, regionalt og kommunalt niveau - ud fra en analyse af lokale behov og under hensyntagen til lokale politiske prioriteter. Udgangspunktet om principper giver også mulighed for bedre at kunne tilpasse sociale tiltag til skiftende socio-økonomiske vilkår ved ikke at være låst til foruddefinerede (fælles) niveauer.

Det ses som afgørende, at principperne vedrørende sociale ydelser ikke formuleres med detaljerede beskrivelser af hverken konkrete niveauer for eller en mere substantiel beskrivelse af, hvordan principperne bør føres ud i livet, da dette er national kompetence og således må tage hensyn til nationale forhold.

Udgangspunktet for søjlen bør være, at samfundet skal tage hånd om de socialt udsatte, men at målet *ikke* er passiv forsørgelse. Alle borgere - også de socialt udsatte - skal således bidrage til samfundet med det, de kan. Det er derfor vigtigt, at der findes en balance mellem rettigheder og pligter.

Principperne i søjlen bør ikke virke hindrende for en udstrakt grad af lokal selvbestemmelse og rum for prioritering. Et væsentligt element i den danske velfærdsstat er fx den høje grad af decentralisering, hvilket indebærer, at kommunerne er ansvarlige for at tilbyde og tildele sociale services – og ansvarlige for at fastlægge det præcise niveau for disse services. Kommunerne er dog underlagt de minimumsstandarter og overordnede prioriteter for socialområdet, der fastlægges af regeringen og det nationale parlament.

Fordelen med et sådan system er, at kommunerne har mulighed for at tilpasse services til lokale politiske prioriteter og forhold, der kan variere meget. Eksempelvis er der store forskelle kommunerne imellem, hvad angår befolkningens uddannelsesniveau, graden af økonomisk udvikling, beskæftigelsessituationen, den demografiske sammensætning osv. En søjle bør fortsat give mulighed for udstrakt grad af tilpasning til lokale forhold.

Vedrørende uddannelsesområdet

Af Traktatens artikel 165 om uddannelse fremgår det, at ”Unionen bidrager til udviklingen af et højt uddannelsesniveau ved at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne og om nødvendigt at støtte og supplere disses indsats, med fuld respekt for medlemsstaternes ansvar for undervisningsindholdet og opbygningen af uddannelsessystemerne samt deres kulturelle og sproglige mangfoldighed”. En lignende formulering i artikel 166 om erhvervsuddannelse fastslår også medlemsstaternes ansvar på dette område.

Tilrettelæggelsen af uddannelsessystemerne, herunder erhvervs- og voksenuddannelserne, er således national kompetence, og det skal fastholdes. Det er således afgørende, at principper, der vedrører uddannelsesspørgsmål, herunder også dagtilbudsområdet, henviser til traktatens artikler 165 og 166 og ikke artikel 153, som giver adgang til, at Unionen kan vedtage minimumsforskrifter.

Vedrørende sundhedsvæsenet

Traktatens artikel 168 om folkesundhed fastslår, at medlemsstaterne har ”ansvar for udformningen af deres sundhedspolitik samt for organisation og levering af sundhedstjenesteydelser og behandling på sundhedsområdet. Medlemsstaternes ansvar omfatter forvaltningen af sundhedstjenesteydelser og behandling på sundhedsområdet samt fordeling af de midler, der afsættes hertil.”

Indretningen af sundhedsvæsenet og herunder spørgsmålet om, hvilke ydelser medlemslandene ønsker at tilbyde deres borgere inden for rammerne af de nationale sundhedsvæsen er således et nationalt anliggende.

For Danmark er det afgørende, at søjlen ikke fører til initiativer, som indskrænker medlemsstaternes råderum i forhold til udformningen af deres sundhedspolitik, herunder at søjlen ikke omsættes til en mere substantiel beskrivelse af, hvordan principperne bør føres ud i livet på nationalt niveau. I den forbindelse deler Danmark ikke Kommissionens vurdering af, at der er behov for at ”sikre et passende minimumserstatningsniveau i forbindelse med sundhedsydelser”.

9. Hvilke områder og principper vil udgøre den vigtigste del af en fornyet konvergens for euroområdet?

Danmark ser opadgående konvergens som et spørgsmål om, at alle EU's medlemsstater - uanset deres nuværende udgangspunkter - bevæger sig opad, hvad angår økonomisk vækst, velfærd og jobskabelse. Danmark ser derimod ikke konvergens som et spørgsmål om harmonisering af standarder. Indretningen af beskæftigelses- og socialsystemerne er og skal også fremover være medlemsstaternes kompetence.

For at sikre den fremtidige vækst og jobskabelse er der brug for effektive beskæftigelses-, uddannelses- og socialsystemer, der løbende reformeres for at tilpasse sig skiftende økonomiske rammevilkår, den teknologiske udvikling og efterspørgslen på arbejdsmarkedet. Desuden skal uddannelsessystemet sikre, at der uddannes til

de kvalifikationer, der efterspørges af virksomhederne, og at der sikres den fornødne efteruddannelse.

Endelig skal der sikres makroøkonomisk stabilitet via sund og holdbar finanspolitik samt strukturreformer.

Disse emner er af relevans for alle EU's medlemsstater og ikke blot euroområdet. Derfor bør politikker og tiltag omhandlende disse emner også drøftes og besluttes af samtlige EU's medlemsstater.

10. Hvordan bør disse komme til udtryk og operationaliseres? Kan anvendelsesområdet for og merværdien af minimumsstandarder eller referencebenchmarks mere specifikt ses på bestemte områder, og i givet fald hvilke? Danmark ønsker ikke yderligere juridiske forpligtelser som følge af søjlen og kan derfor ikke støtte nye minimumsstandarder. Til gengæld vurderes referencebenchmarks og løbende overvågning af udviklingen at kunne være hensigtsmæssig, hvis benchmarks udvikles på baggrund af evidens og best practice.